

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾**

z dnia 13 kwietnia 2006 r.

w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości

(Dz. U. z dnia 11 maja 2006 r.)

Na podstawie art. 36 ust. 5 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. Nr 167, poz. 1399) zarządza się, co następuje:

§ 1. Oceny właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i klimatu dokonuje się na podstawie udokumentowanych badań z co najmniej ostatnich 3 lat poprzedzających złożenie wniosku o potwierdzenie właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu.

§ 2. Zakres badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych wód i gazów leczniczych określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Zakres badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych peloidów określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Zakres badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych klimatu, w tym oceny stanu sanitarnego powietrza, określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 5. Kryteria oceny właściwości leczniczych wód i gazów, peloidów i klimatu oraz ich przydatności do celów leczniczych określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 6. Wzór świadectwa potwierdzającego właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i klimatu określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej - zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 października 2005 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 220, poz. 1901).

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK Nr 1

**ZAKRES BADAŃ NIEZBĘDNYCH DO USTALENIA WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH WÓD
I GAZÓW LECZNICZYCH**

1. Badanie właściwości fizycznych i fizykochemicznych:
  - 1) odczyn wody;
  - 2) temperatura wody;
  - 3) potencjał redox;
  - 4) przewodność elektrolityczna właściwa mierzona na wypływie wody z ujęcia;
  - 5) absorbancja wody przy $\lambda = 254 \text{ nm}$ i $\lambda = 436 \text{ nm}$;
  - 6) całkowita aktywność promieniotwórcza α i β , ^{226}Ra , ^{222}Rn .
2. Badanie składników mineralnych zdysocjowanych:
  - 1) kationy: amonu, sodu, potasu, wapnia, magnezu, manganu, żelaza, litu, baru, strontu, miedzi, cynku, niklu, kadmu, ołowiu, chromu, seleniu, arsenu, glinu, antymonu, kobaltu i rtęci;
  - 2) aniony: fluorkowy, chlorkowy, bromkowy, jodkowy, siarczanowy, wodorowęglanowy, azotanowy (III i V), fosforanowy, siarczkowy, cyjankowy.
3. Badanie składników mineralnych niezdisocjowanych: związki boru i krzemu.
4. Badanie składników gazowych:
  - 1) dwutlenek węgla;
  - 2) siarkowodór;
  - 3) radon.
5. Badanie substancji organicznych potencjalnie szkodliwych dla zdrowia i wskaźników zanieczyszczenia:
  - 1) fenole;
  - 2) wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA);
  - 3) substancje powierzchniowo czynne (anionowe);
  - 4) pestycydy.
6. Badanie wskaźników zanieczyszczenia mikrobiologicznego:
  - 1) bakterie grupy coli;
  - 2) bakterie coli typu kałowego;
  - 3) *Pseudomonas aeruginosa*;
  - 4) *Streptococcus faecalis*;
  - 5) *Clostridia* redukujące siarczyny;
  - 6) ogólna liczba bakterii wyhodowanych na agarze w 1 dm^3 wody w temperaturach $+22^\circ\text{C}/74 \text{ h}$ oraz $+37^\circ\text{C}/24 \text{ h}$.

ZAŁĄCZNIK Nr 2

ZAKRES BADAŃ NIEZBĘDNYCH DO USTALENIA WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH PELOIDÓW

1. Badanie właściwości fizykochemicznych:
  - 1) barwa;
  - 2) konsystencja;
  - 3) zapach;
  - 4) stopień humifikacji;
  - 5) zawartość wody;
  - 6) odczyn (pH) wyciągu wodnego;
  - 7) chłonność wody;
  - 8) objętość sedymentacyjna.
2. Badanie zawartości składników:
  - 1) nieorganicznych (ogółem), nierozpuszczalnych w 10 % kwasie solnym (krzemionka);
  - 2) organicznych (ogółem) oraz kwasów humusowych, bitumin, pektyn, białek i węglowodanów.
3. Badanie wskaźników zanieczyszczenia mikrobiologicznego:
  - 1) bakterie grupy coli typu kałowego;

- 2) *Pseudomonas aeruginosa*;
- 3) *Staphylococcus aureus*;
- 4) *Enterobacteriaceae*;
- 5) *Candida albicans*.

ZAŁĄCZNIK Nr 3

ZAKRES BADAŃ NIEZBĘDNYCH DO USTALENIA WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH KLIMATU, W TYM OCENY STANU SANITARNEGO POWIETRZA

1. Określenie warunków klimatycznych poprzez elementy klimatu, do których należą:
  - 1) temperatura powietrza;
  - 2) uśłonecznienie;
  - 3) zachmurzenie;
  - 4) wilgotność względna powietrza;
  - 5) ciśnienie atmosferyczne i ciśnienie pary wodnej;
  - 6) wiatry - siła i kierunek;
  - 7) opady atmosferyczne;
  - 8) zjawiska atmosferyczne: mgła, burze, wiatr fenowy i halny, pokrywa śnieżna, gołoledź.Przy określaniu klimatu uwzględniane są trzy kategorie danych statystycznych: przeciętnego stanu albo przeciętnej sumy rocznej elementów klimatu, ich wahań oraz wartości największych odchyień od stanu przeciętnego (absolutne maksimum, absolutne minimum).
2. Określenie zanieczyszczenia powietrza poprzez ocenę poziomów stężeń składników szkodliwych, z uwzględnieniem dopuszczalnych poziomów tych składników w powietrzu, zgodnie z rozporządzeniami Ministra Środowiska:
  - 1) z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz. 798);
  - 2) z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 87, poz. 796).
3. Określenie poziomu hałasu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 178, poz. 1841).
4. Określenie poziomów pól elektromagnetycznych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

ZAŁĄCZNIK Nr 4

KRYTERIA OCENY WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH WÓD I GAZÓW, PELOIDÓW I KLIMATU ORAZ ICH PRZYDATNOŚCI DO CELÓW LECZNICZYCH

I. Kryteria oceny leczniczych właściwości wód podziemnych

1. Klasyfikacja fizykochemiczna wód podziemnych, które mogą być uznane za lecznicze

Na podstawie składu chemicznego wody i jej właściwości oznaczonych według zakresu podanego w załączniku nr 1 do rozporządzenia ust. 1-4 wody podziemne klasyfikuje się następująco:

- 1) wody mineralne - wody zawierające w 1 dm³ co najmniej 1.000 mg rozpuszczonych składników, w tym w szczególności: chlorki, siarczany i wodorowęglany sodu, wapnia i

magnezu, występujące w poszczególnych wodach w różnych stosunkach ilościowych.

W charakterystyce wody mineralnej podaje się procentową zawartość ogółu składników stałych, rozpuszczonych w danej wodzie oraz nazwy anionów i kationów, których udział ilościowy w przeliczeniu na miligramorównoważniki (meq) w 1 dm³ wody przekracza 20 %, w kolejności malejących stężeń;

- 2) wody swoiste (słabo zmineralizowane) - wody zawierające w dm³ poniżej 1.000 mg rozpuszczonych składników stałych, w tym jeden lub więcej składników leczniczych swoistych, w podanych lub wyższych stężeniach:

- a) 1 mg jodków - woda jodkowa,
- b) 1 mg siarczków lub innych związków siarki (II) - woda siarczkowa,
- c) 2 mg fluorków - woda fluorkowa,
- d) 10 mg żelaza (II) - woda żelazista,
- e) 70 mg kwasu metakrzemowego - woda krzemowa,
- f) 1.000 mg niezwiązanego dwutlenku węgla - szczawa,
- g) 250-999 mg niezwiązanego dwutlenku węgla - woda kwasowęglowa lub
- h) wykazująca na wypyływie z ujęcia temperaturę co najmniej 20°C - woda termalna,
- i) wykazująca aktywność promieniotwórczą co najmniej 74 Bg/dm³ - woda radonowa.

W charakterystyce wody swoistej wymienia się zawarte w niej składniki swoiste w porządku malejących stężeń;

- 3) wody mineralne swoiste - wody mineralne zawierające jeden lub więcej składników swoistych wymienionych w pkt 2.

W charakterystyce wody mineralnej swoistej podaje się procentową zawartość rozpuszczonych składników mineralnych, nazwy anionów i kationów, których udział ilościowy w przeliczeniu na miligramorównoważniki (meq) w 1 dm³ wody przekracza 20 %, oraz nazwę związaną z charakterystycznymi dla danej wody składnikami swoistymi, w porządku malejących stężeń.

2. Wymagania organoleptyczne i fizykochemiczne

Lp.	Rodzaj właściwości	Jednostka miary	Wymagania dla wód leczniczych przeznaczonych do		
			kuracji pitnych	inhalacji	kąpieli, płukania
1	Barwa (Pt)	mg/dm ³	poniżej 5 ¹⁾	poniżej 5 ¹⁾	-
2	Mętność	mg/dm ³	poniżej 5 ¹⁾	0 ¹⁾	poniżej 10 ¹⁾
3	Zapach		naturalny - swoisty, zależny od składników mineralnych		
4	Odczyn (pH)		zależny od składu chemicznego wody	-	-

Uwaga: znak "-" oznacza, że wymagań w tym zakresie się nie określa.

¹⁾ Wielkość dotyczy wody na stanowisku zabiegowym.

3. Najwyższe dopuszczalne stężenia składników niepożądanych w nadmiernych stężeniach oraz toksycznych

Lp.	Nazwa składnika	Jednostka stężenia	Najwyższe dopuszczalne stężenie w wodzie przeznaczonej do		
			kuracji pitnych	inhalacji	użytku zewnętrznego
1	antymon	mg/dm ³	0,01	0,01	-

2	azotany (III)	mg/dm ³	0,02	0,02	0,2
3	azotany (V)	mg/dm ³	10,00	10,0	20,0
4	arsen (III + V)	mg/dm ³	0,05 ^{x)}	0,1 ^{x)}	-
5	bar	mg/dm ³	1,0 ^{x)}	10,0 ^{x)}	-
6	bor	mg/dm ³	5,0 ^{x)}	30,0 ^{x)}	-
7	cyjanki	mg/dm ³	0,01	0,01	0,01
8	chrom (ogólny)	mg/dm ³	0,01	0,01	-
9	glin	mg/dm ³	0,1	0,1	-
10	kadm	mg/dm ³	0,003	0,003	-
11	nikiel	mg/dm ³	0,03	0,03	-
12	ołów	mg/dm ³	0,01	0,01	-
13	rteć	mg/dm ³	0,001	0,001	-
14	fenole	mg/dm ³	0,002	0,002	0,002
15	substancje powierzchniowo czynne (anionowe)	nie występują	-	-	-
16	pestycydy	nie występują	-	-	-
17	WWA (suma)	ng/dm ³	100	100	100
	w tym benzo(a)piren	ng/dm ³	10	10	10

Uwaga: znak "-" oznacza, że wymagań w tym zakresie się nie określa.

^{x)} Wymagania dotyczą stosowania kuracji powyżej 1 miesiąca.

4. Wymagania mikrobiologiczne

Lp.	Rodzaj i liczba bakterii	Wymagania dla wody przeznaczonej do		
		kuracji pitnych	inhalacji	kąpieli, płukania jam ciała
1	Bakterie grupy coli w 0,25 dm ³	0	0	0
2	Bakterie grupy coli typu kałowego w 0,25 dm ³	0	0	0
3	Pseudomonas aeruginosa w 0,25 dm ³	0	0	0
4	Streptococcus faecalis w 0,25 dm ³	0	0	0
5	Clostridia redukujące siarczyny w 0,050 dm ³	0	0	-
6	Bakterie wyhodowane na agarze z 0,001 dm ³ wody:			

7	1. w temp. $\pm 37^{\circ}\text{C}$ po 24h	20	20	200
	2. w temp. $+22^{\circ}\text{C}$ po 72h	100	100	-
	Bakterie z grupy Legionella w 1 dm ³ wody	0	0	100

Uwaga: znak "-" oznacza, że wymagań w tym zakresie się nie określa.

II. Kryteria oceny leczniczych właściwości peloidów

Peloidem o właściwościach leczniczych jest surowiec pochodzący z nieodwodnionego złoża torfowego o udokumentowanych zasobach i stopniu humifikacji masy roślinnej powyżej 30 %. Peloidy różnicuje się na surowiec typu wysokiego, przejściowego i niskiego z uwzględnieniem kryteriów podanych w tabeli 1.

Za peloid leczniczy zostaje uznany peloid spełniający wymagania fizykochemiczne i mikrobiologiczne przedstawione w tabelach 1 i 2.

1. Wymagania ogólne i fizykochemiczne peloidów

Tabela 1

Typ peloidu	Wilgotność%	Zdolność chłonięcia wody gH ₂ O/1gs.m.	Objętość sedimentacji ml/1gs.m.	Odczyn pH	Zawartość składników w suchej masie %	
					organiczne	nieorganiczne
					co najmniej	nie więcej niż
wysoki	80	13	25	3-5	95	5
przejściowy	75	13	20	3-5	90	10
niski	73	7	11	5-9	75	25
niski zamulony	70	7	10	5-9	50	50 ^{*)}

*) Części nierozpuszczonych w kwasie solnym (krzemionki) poniżej 10 %.

2. Wymagania mikrobiologiczne dla peloidów

Tabela 2

Lp.	Rodzaj wskaźnika mikrobiologicznego	Dopuszczalna liczba bakterii wyhodowanych w próbce 1 g peloidu o naturalnej wilgotności, przeznaczonej do	
		kąpiele, okładów, zawiązań	zabiegów specjalnych
1	Bakterie grupy coli	100	20
2	Bakterie coli typu kałowego	10	0
3	Pseudomonas aeruginosa	10	0
4	Staphylococcus aureus	0	0

5	Candida albicans	10	0
6	Clostridium perfringens	1	0

III. Kryteria oceny właściwości leczniczych klimatu i stanu sanitarnego powietrza

1. Parametry klimatu o właściwościach leczniczych:

- 1) liczba godzin ze słońcem w roku co najmniej 1.500;
- 2) liczba dni z opadem (ł 0,1 mm) w roku nie więcej niż 183;
- 3) liczba dni z mgłą w okresie od października do marca nie więcej niż 50, a od kwietnia do września nie więcej niż 15.

2. Klimat o właściwościach leczniczych nie powinien mieć cech stanowiących bodźce niekorzystne dla organizmu ludzkiego:

- 1) częste występowanie dni parnych (ciśnienie pary wodnej ł 18,8 hPa);
- 2) zbyt mała (poniżej 55 %) lub zbyt duża (powyżej 86 %) wilgotność względna powietrza;
- 3) częste występowanie dni charakterystycznych termicznie: dni gorące (t max ł 25,0°C), dni upalne (t max ł 30,0°C), dni mroźne (t min ł -10,0°C), dni bardzo mroźne (t max < -10°C);
- 4) długie okresy pogody pochmurnej (zachmurzenie 100 %);
- 5) zbyt małe przewietrzanie terenu (duża liczba dni z ciszą i bardzo małą prędkością wiatru, poniżej 2 m/s);
- 6) częste występowanie dni z dużą prędkością wiatru, dni z ciszą i małą prędkością wiatru, poniżej 8 m/s;
- 7) częste zmiany pogody (ponad 50 % dni w miesiącu);
- 8) częste występowanie burz i wiatru halnego;
- 9) duże kontrasty dobowe temperatury i wilgotności powietrza związane z zastoiskami chłodnego powietrza i inwersjami temperatury;
- 10) częste pojawianie się wysokich i niskich wartości temperatury odczuwalnej.

3. Ocena właściwości leczniczych klimatu obejmuje kryteria jakości powietrza, ochrony przed hałasem i ochrony przed polami elektromagnetycznymi, zgodnie z rozporządzeniami Ministra Środowiska:

- 1) z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz. 798);
- 2) z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 87, poz. 796).

4. Określenie poziomu hałasu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 178, poz. 1841).

5. Określenie poziomów pól elektromagnetycznych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

ZAŁĄCZNIK Nr 5

.....
(nazwa instytucji wydającej
świadectwo)

.....
(adres)

WZÓR

ŚWIADECTWO

potwierdzające właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i klimatu

A. Naturalne surowce lecznicze (woda/peloidy)

Stwierdza się, że .....
(nazwa surowca leczniczego)
pochodzący ze złoża zlokalizowanego w .....
.....
(nazwa i lokalizacja uzdrowiska lub miejscowości ubiegającej
się o status uzdrowiska)
zlokalizowanego w .....
(nazwa i lokalizacja złoża/ujęcia)
następującej wielkości: .....
(udokumentowane zasoby)
ma następujące właściwości lecznicze: .....
.....
.....
(charakterystyka właściwości leczniczych wody/peloidu)
I może być wykorzystywany w lecznictwie uzdrowiskowym do .....

B. Klimat

Stwierdza się, że .....
.....
(nazwa i lokalizacja uzdrowiska lub miejscowości ubiegającej
się o status uzdrowiska)
.....
charakteryzuje się parametrami sanitarnymi powietrza .....
.....
warunkami bioklimatycznymi .....
.....
ma następujące właściwości lecznicze: .....
.....
(charakterystyka właściwości leczniczych klimatu)
.....
i może być wykorzystywany w lecznictwie uzdrowiskowym do .....

.....
(data)

.....
(podpis)

